

УДК 069.5/247.3

Бойко-Гагарін Андрій Сергійович

кандидат історичних наук,
завідувач сектору проблем фондової роботи,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)
boiko.gagarin@gmail.com

Дідора Лариса Костянтинівна

провідна бібліотекарка
відділу науково-видавничої діяльності,
Національний музей історії України
didora.larisa@gmail.com

Andriy S. Boiko-Haharin

Candidate of Historical Sciences (PhD),
Head of the Sector of Problems of Fund Work,
The National Museum of the History of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)

Larysa K. Didora

leading librarian,
The Department of Scientific Publishing,
The National Museum of the History of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)

КАТОЛИЦЬКІ МЕДАЛЬЙОНИ ТА ФАЛЕРИСТИЧНІ ПАМ'ЯТКИ З КОЛЕКЦІЇ МУЗЕЮ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ У ПРАЗІ В ЗІБРАННІ НМІУ

CATHOLIC MEDALLIONS AND FALERISTIC ITEMS FROM THE COLLECTION OF THE MUSEUM OF THE UKRAINE'S LIBERATION STRUGGLE IN PRAGUE IN THE NMHU FUNDS

Анотація

У статті представлено огляд католицьких медальйонів та фалеристичних пам'яток із колекції Музею визвольної боротьби України у Празі, яка зберігається у фондах Національного музею історії України. Найдавніший із них – ювілейний медальйон до 700-річчя заснування базиліки Різдва Діви Марії у австрійському м. Маріацелль (1857). У зібранні містяться медальйони, присвячені різним образам Діви Марії (зокрема ченстоховському). Кілька медальйонів присвячено св. Бенедикту Нурсійському, міланському архієпископу св. Карлу Борромео, св. Вікентію де Полю та образу Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці з Чудоворного Медальйона, засновникам ордену єзуїтів – святим Ігнатію Лойолою та Франциску Ксаверію. Привертає увагу медальйон, виготовлений до 400-річчя смерті ченця-бернардинця, покровителя міста Львова Яна з Дуклі (1884). Серед пам'ятних помітні відзнаки, створені з нагоди Євхаристійних конгресів у Львові та Познані (1927, 1928). Цікавими є нагрудний знак, випущений із нагоди відзначення в 1929 р. 50-літнього ювілею священницьких свячень Папи Римського Пія XI (1857–1939) та дві плакети, виготовлені з нагоди прибуття до Відня в 1917 р. звільненого з російського полону митрополита Андрея Шептицького (1865–1944).

Ключові слова: католицькі медальйони, католицизм, Мадонна, апостол Павло, Ігнатій Лойола, Франциск Ксаверій, Вікентій де Поль, Маріацелль, Ченстохова, Ватикан.

Abstract

The article presents a review of the Catholic medallions and faleristic items from the collection of the Museum of the Liberation Struggle of Ukraine in Prague, which is stored in the funds of the National Museum of the History of Ukraine. The oldest one is the jubilee medallion commemorating the 700th anniversary of the founding of the Basilica of the Nativity of the Virgin Mary in Austrian town of Mariacell. The collection also contains medallions dedicated to different images of the Virgin Mary (including that of Czestochow). Several medallions are dedicated to St. Benedict of Nursia, the Archbishop of Milan St. Charles Borromeo, St. Vincent de Paul and the image of the Immaculate Conception of the Blessed Virgin Mary in the Miraculous Medallion, the founders of the Jesuit Order – St. Ignatius Loyola and Francis Xavier. The medallion commemorating the 400th anniversary of the death of Bernardine monk John of Dukley (1884), the saint patron of the city of Lviv, also attracts attention. Among the commemorative insignia are some items made on the occasion of the Eucharistic Congresses in Poznan and Lviv (1927 and 1928). Interesting items are the badge relating to the celebration of the 50th anniversary of the priesthood of Pope Pius XI (1857–1939) in 1929 and two posters, issued on the occasion of the Metropolitan Andrew Sheptytsky's (1865–1944) returning to Vienna from the Russian captivity in late August 1917.

Key words: Catholic medallions, Catholicism, Madonna, Apostle Paul, Ignatius Loyola, Francis Xavier, Vincent de Paul, Mariatsel, Czestochowa, Vatican City.

У Національному музеї історії України зберігається частина зібрання Музею визвольної боротьби України у Празі, зокрема католицькі медальйони, що походять із Австрії, Польщі та Італії.

Медальйон на честь 700-річчя заснування у австрійському м. Маріацелль базиліки Різдва Діви Марії, де зберігається статуя Богородиці, відома як Велика Матір Австрії (*Magna Mater Austriae*), створений у 1857 р. (рис. 1). На аверсі медальйона зображено короновану Богородицю, яка стоїть на хмарах, із немовлям Ісусом. Праворуч та ліворуч від неї – два янголи, які тримають над головою Мадонни корону із зірок. Правий ангел має в руці хрест – знаряддя тортур Христа та символ спасіння. На реверсі медальйона – рельєфне зображення базиліки м. Маріацелль, по колу – напис німецькою мовою “*Andenken an das siebenhundert jährige jubiläum im jahre 1857. Maria Zell*” (“Пам’ятка 700-річного ювілею в 1857 р. Маріацелль”).

За легендою, базиліку заснував у 1157 р. чернець-бенедиктинець Магнус, який привіз до Маріацелля вирізану із липи статую Мадонни та спорудив для неї каплицю¹. Базиліка в Маріацеллі стала головним паломницьким центром Австрії, зокрема для представників династії Габсбургів, яка правила в той час. За імператора Фердинанда III (1608–1657) готичну церкву в 1644 р. перебудували у стилі бароко. За імператора Леопольда I (1640–1705) храм у Маріацеллі отримав статус імператорського санктуарія². В 1857 р. під час святкування ювілею базиліки її відвідали імператор Франц Йосиф I (1830–1916) із дружиною Єлизаветою Баварською (1837–1898)³.

Інший медальйон (рис. 2), що походить із Польщі, виготовили в 1882 р. до 500-річчя перебування в монастирі на Ясній Горі чудотворної ікони Ченстоховської Богородиці⁴. На аверсі медальйона зображено образ Богородиці, який тримають два янголи. Над іконою – монограма Марії, під іконою зазначена дата “1882”. По колу міститься напис польською мовою “*Na pamiątkę pięciowiekowego istnienia obrazu na Jasnej Górze Matki Boskiej Częstochowskiej*” (“На спомин п’ятивікового перебування образу на Ясній Горі Богоматері Ченстоховської”). На реверсі – напис із відомостями з історії ікони: “*Trzysta lat w Jeruzalem pięćset w Carogrodzie byłam wszechwładna Panią na ziemi i wodzie pięćset na Belzkim zamku byłam strażnikową pięćset – Jasna Góra czci mnie nieba Królową*” (“Триста років у Єрусалимі, п’ятсот – у Царгороді я була всесильною Панною на землі та воді, п’ятсот – у замку Белз я була захисницею, п’ятсот – у Ясній Горі шанують мене Королевою Неба”).

Цей образ, написаний на липовій дошці, за легендою, є однією із 70 ікон, створених євангелістом Лукою⁵. На думку автора праці “Потрійний Львів” Б. Зиморовича (1597–1677), у другій пол. XIII ст. князь Лев Данилович, віддав ікону Богородиці до львівського монастиря св. Онуфрія, а потім перевіз її до м. Белз⁶. У 1382 р. князь Володислав Опольський, заснувавши в Ченстохові на Ясній Горі монастир паулінів, переніс до нього ікону Белзької Богородиці, яка відтоді називається Ченстоховською⁷. Там образ став відомий численними зіціленнями. В 1655 р. шведські війська, захопивши Варшаву і Краків, обложили Ясногурський монастир, кількамисячна героїчна оборона якого надихнула країну на спротив. Перемогу над шведами приписали заступництву Цариці Небесної, і король Ян II Казимир (1609–1672) присвятив свою державу покровительству Божої Матері як Королеви Польщі⁸. В 1717 р. за дорученням папи Климента XI (1700–1721) холмський єпископ Х. Шембек (1713–1719) коронував чудотворну ікону.

На аверсі іншого медальйона (рис. 3) також зображено коронованих Ченстоховську Богородицю та дитя Ісуса. По краю медальйона – латинський напис “*Sancta Maria Czestochowskiey*” (“Свята Марія Ченстоховська”). На реверсі зображено Чудотворний Образ вмираючого Господа Ісуса Христа з Милятина з написом польською мовою по колу “*Jezu Milatyński zmiłuj się nad nami*” (“Ісусе Милятинський, змилуйся над нами”).

Це живописне Розп’яття роботи невідомого італійського майстра XVII ст. як весільний дарунок своїй родичці в 1700 р. привіз із Риму домініканець Ю. Моцарський. Згодом ікона опинилася в Антонія Собещанського, син якого в 1745 р. одужав після того, як йому поклали ікону до ліжка. На знак вдячності батьки зіціленої дитини прикрасили образ срібними короною та серцем. У 1747 р. прославлену багатьма зіціленнями ікону Ісуса перенесли до храму Босих Кармелітів у Милятині (нині – село в Львівській обл.). У 1771–1791 рр. для численних паломників у Милятині збудували новий храм. У 1946 р. Чудотворний Образ Ісуса з Милятина вивезли до Польщі⁹.

На аверсі іншого медальйона (рис. 4) міститься образ Марії, іконографія якого подібна до картин італійських художників XV–XVI ст. Пресвяту Діву зображено сидячою, з маленьким Ісусом на колінах. Її вбрання відтворює флорентійську

1 Die Legende berichtet folgende Gründungsgeschichte / [Elektronische Ressource]: Basilika Mariazell. – Zugriffsmodus: <http://www.kath.net/news/32223> (Datum Berufung: 26.12.2019). – Name vom Bildschirm.

2 Die Habsburger und der “Mythos Mariazell” / [Elektronische Ressource]: Katholische Nachrichten. – Zugriffsmodus: <http://www.kath.net/news/32223> (Datum Berufung: 26.12.2019). – Name vom Bildschirm.

3 5 порад для подружжя від блаженного Карла Австрійського і його дружини Зіти / [Електронний ресурс]: Католицький оглядач. – Режим доступу: <http://catholicnews.org.ua/5-porad-dlya-podruzhzhya-vid-blazhennogo-karla-avstriyskogo-i-yogo-druzhini-ziti> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

4 *Rewoliński T.* Katalog medali religijnych odnoszących się do Kościoła katolickiego we wszystkich krajach dawniej Polski zbioru dr. md. T. Rewolińskiego. – Kraków, 1887. – S. 16–17 / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: <http://www.kpbc.ukw.edu.pl/dlibra/plain-content?id=81555> (дата одwołання: 26.12.2019). – Tytuł ekranu.

5 Короновані ікони Львова / [Електронний ресурс]: Львівський музей історії релігії. – Режим доступу: <http://www.museum.lviv.ua/publikatsii/85-korovanani-ikony-lvova> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

6 *Масюк Я.* Діва Марія Ченстоховська / [Електронний ресурс]: Львівська Архідієцезія Римсько-Католицької Церкви в Україні. – Режим доступу: http://www.rkc.lviv.ua/news_view-Diva_Mariya_Chenstoxovska-ua (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

7 Короновані ікони Львова...

8 *Масюк Я.* Вказ. праця.

9 Санктуарій Вмираючого Господа Ісуса Христа з Милятина / [Електронний ресурс]: Львівська Архідієцезія Римсько-Католицької Церкви в Україні. – Режим доступу: http://www.rkc.lviv.ua/category_2.php?cat_1=10&cat_2=44&lang=1 (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

моду кін. XV ст. По краю медальйона – напис латиною “Monstra Te Esse Matrem” (“Уявіть собі Матір”). Це – слова зі середньовічного гімну “Ave Stella Maris” (“Радуйся, Зірko моря”). Найімовірніше, медальйон походить із Італії.

Медальйон із абатства Тре Фонтане в Римі (рис. 5) виготовили на честь св. апостола Павла, який у 67 р. загнув на цьому місці від руки римського воїна. На аверсі прикраси зображено сцену страти Павла: римський воїн із мечем стоїть позаду прив’язаного ланцюгом до стовпа тіла апостола, відсічена голова якого лежить на землі. На медальйоні міститься напис латиною “S. Pauli Apostoli Mar. Locus Ubi Tres Fontes Mirab. Eruperunt / S. Pauli apostoli martyrii locus ubi tres fontes mirabiliter eruperunt” (“Місце мучеництва святого апостола Павла, де чудом забили три джерела”). Це – напис із порталу розташованого на території абатства церкви Сан-Паоло-алле-Тре-Фонтане. На реверсі медальйона зображено три джерела, що б’ють у означеному храмі, в супроводі напису французькою мовою “Chapelle Des Trois Fontaines / Rome” (“Каплиця Трох Джерел / Рим”).

Апостол Павло (Савл із Тарса, 10–67 рр.) – елінізований юдей, сучасник Ісуса Христа. Певний час виступав проти християнської церкви, поки йому не явився воскреслий Христос, який із докором запитав “Савле, Савле! Чому мене переслідуюєш?”¹⁰, даючи зрозуміти, що переслідування християн є виступом проти самого Господа. Після цього Савл, узявши ім’я Павло (з лат. “малий”), став християнином, апостолом Ісуса, поширювачем Євангелія. Павла стратили в Римі під час переслідувань християн за імператора Нерона: оскільки він був римським громадянином, його не розп’яли, як апостола Петра, а відрубали голову. За церковною легендою, там, де голова апостола тричі вдарилася об землю, забили три джерела. З V ст. на цьому місці розташована церква¹¹.

У празькій колекції НМІУ зберігаються два медальйони, присвячені св. Бенедикту Нурсійському (480–547) – реформатору чернечого життя Західної Європи. Складений ним на основі Євангелія монастирський статут використовували не лише бенедиктинці, а й інші чоловічі та жіночі ордени. Св. Бенедикт народився в Нурсії (Італія), за часів правління короля Теодоріха (451–526) навчався в Римі, де вирішив стати монахом. Близько 530 р. він заснував у Монте-Кассіно монастир, що став взірцем для середньовічних європейських монастирів.

Перше відоме зображення медальйона св. Бенедикта в 1647 р. виявили у бібліотеці абатства Меттен у Баварії – на мініатюрі з манускрипта 1415 р. На цьому малюнку святий тримає палицю із хрестом у одній руці та сувій – у другій. На палиці й сувої містяться фрази, що пояснюють значення літер, викарбуваних на медальйоні. Першу брошуру про медальйон св. Бенедикта видали в 1664 р. в Інсбруку (Австрія). Медальйони св. Бенедикта виробляли в Німеччині, звідки вони поширювалися Європою. Папа Бенедикт XIV у 1741 та 1742 рр. офіційно схвалив цей медальйон¹².

Перший медальйон із зображенням св. Бенедикта з празької колекції НМІУ (рис. 6) – взірця 1741–1742 рр.; другий (рис. 7), що походить із Монте-Кассіно, викарбувано в 1880 р. на честь 1400-ліття святого.

На аверсі підвіски взірця 1741–1742 рр. св. Бенедикта зображено в чернечому габіті; у правій руці він тримає хрест – символ християнського спасіння та нагадування про роль бенедиктинів у поширенні в VI–X ст. християнства в Англії та Європі¹³. В лівій руці св. Бенедикта – Статут монастирів. Праворуч від святого містяться митра (інфула) та пасторал – символи духовної влади, ліворуч – крук із хлібом у дзьобі. За легендою, священик, що заздрив славі Бенедикта, надіслав йому отруєний хліб. Крук, який прилітав до святого, не дав йому скуштувати цей хліб, віднісши отруєну їжу геть.

У зображенні на аверсі медальйона зразка 1880 р. використано дещо іншу легенду про св. Бенедикта: вороги надіслали йому отруєні хліб та вино. Після того, як св. Бенедикт перехрестив смертоносні дарунки, чаша з вином перекинулася і з неї виповзла змія. Отруєний хліб святий наказав круку віднести туди, де його ніхто не міг би знайти та з’їсти¹⁴. На аверсі медальйона праворуч від святого викарбувано розбиту чашу, з якої виповзає змія; ліворуч – крука.

Над зображенням св. Бенедикта на медальйоні взірця 1741–1742 рр. – напис латиною “Cruх Sancti Patris Benedicti” (“Хрест святого отця Бенедикта”). На реверсі медальйона міститься рівнобічний хрест із розширеними кінцями та латинською аббревіатурою “C S P B” (“Cruх Sancti Patris Benedicti” – “Хрест святого отця Бенедикта”) по кутах. На вертикальній частині хреста – латинські літери “C S S M L” (“Cruх Sacra Sit Mihi Lux” – “Нехай хрест буде мені світлом”). На горизонтальній частині – латинські літери “N D S M D” (“Non Draco Sit Mihi Dux” – “Нехай змії (дракон) не буде моїм вождем”). На зовнішньому краю вгорі – літери “HIS” (“Ісус Христос”), у медальйоні 1880 р. замінені словом “PAX” (“мир”) – девізом бенедиктинського ордену. Ліворуч від цього напису – латинські літери “V R S N S M V”, праворуч – “S M Q L I V B”. Це – скорочення фрази “Vade Retro Satana, Nunquam Suade Mihi Vana – Sunt Mala Quae Libas, Ipse Venena Bibas” (“Відійди, сатано, не радь мені марнот – зло є те, що пропонуєш, сам пий свою отруту”)¹⁵.

На аверсі медальйона 1880 р. навколо зображення св. Бенедикта викарбувано латинський напис “Eius in obitu nostro praesentia muniamus” (“Нехай у час нашої смерті нас захистить його присутність”).

Один із медальйонів (рис. 8) присвячено св. Вікентію де Полю (1581–1660) та образу Непорочного Зачаття Пресвятої

10 Діяння Апостолів // Святе Письмо Старого та Нового Завіту / Повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, арамейськими та грецькими текстами. – Ukrainian Bible 63 DC. United Bible Societies, 1991 – 60 М. – С. 159.

11 Complesso delle Tre Fontane / [Risorsa elettronica]: Tre Fontane. – Modalità di accesso: <http://www.abbaziatrefontane.it/complesso-delle-tre-fontane/#sanpaolo> (data di appello: 26.12.2019). – Titolo dello schermo.

12 7 фактів про медальйон святого Бенедикта / [Електронний ресурс]: Credo. – Режим доступу: <https://credo.pro/2018/07/143093> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

13 Медальйон св. Бенедикта / [Електронний ресурс]: Монастир сестер Бенедиктинок в Житомирі. – Режим доступу: <http://www.benedytkynki.zt.ua/?m=medal> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

14 Святий Бенедикт – покровитель Європи / [Електронний ресурс]: Теологічний інститут ім. Св. Йосипа Більчевського. Львівська Архидієцезія латинського обряду. – Режим доступу: <http://itlviv.org.ua/368-sviaty-benedykt-pokrovitel-yevropy-spomyn-11-lypnia.html> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

15 Там само.

Богородиці з Чудоворного Медальйона. На аверсі – рельєфне погруддя св. Вікентія, по колу – польський напис “S. Wincenty a Paolo, módl się za nas” (“Святий Вікентій де Поль, молись за нас”). На реверсі у верхній частині медальйона на повен зріст зображено Діву Марію з розведеними в обидва боки руками, з яких струменіють промені. Вони символізують Божу ласку, яка сходить на людство за посередництва Богоматері. В центрі – польський напис “Pamiętka Recoleksyi i Missyi” (“Пам’ятка реколекцій і Місій”). Нижче містяться два янголи, що лежать із розгорненою книгою на хмарах.

Св. Вікентій де Поль – французький священник, який стояв біля витоків соціального служіння Церкви і організації Духовних семінарій для виховання кліру. Він заснував чоловічу Конгрегацію Отців Лазаристів і жіночу Конгрегацію Дочок Милосердя¹⁶, які проводили євангелізацію, опікувалися хворими та літніми людьми, безпритульними та в’язнями.

Вибір для розміщення на медальйоні образу Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці пов’язаний із явленнями у Парижі в 1830 р. Діви Марії черниці громади Дочок Милосердя св. Катерині Лабуре (1806–1876). Під час цих явлень Богородиця попросила викарбувати медальйон із її зображенням і написом: “О, Маріє, без гріха первородного зачата, молись за нас, що до тебе звертаємось!”. За ескізами К. Лабуре того самого року викарбували перші образки. Завдяки численним дивам медальйон нарекли Чудотворного, нині він – один із найпопулярніших у католицькій церкві¹⁷.

Цікавий медальйон, на жаль, у незадовільному стані збереженості (рис. 9), присвячений засновникам ордену єзуїтів (Societas Iesu) – святам Ігнатію Лойолі (1491–1556) та Франциску Ксаверію (1506–1552). Хоча зображення і написи на медальйоні пошкоджені, за аналогіями зі схожими медальйонами (наприклад, у 1995–2007 рр. знайденими при розкопках поховань у колишньому бернардинському костелі в Дубні¹⁸), їх можна реконструювати. На аверсі зображено Ігнатія Лойолу, який дивиться на гостію (євхаристичний хліб), від якої розходяться промені. В руках св. Ігнатія – розгорнена книга. Спираючись на аналогію зі схожими медальйонами, припускаємо, що у книзі написано девіз ордену єзуїтів “Ad maiorem Dei gloriam” (“Для більшої слави Божої”). На реверсі зображено Франциска Ксаверія в єзуїтській сутані, яку він відгортає біля серця правою рукою. Цей жест символізує серце св. Франциска, відкрите для всіх страждених після того, як він присвятив своє життя Ісусу¹⁹.

Ініго Лопес де Оньяс-і-Лойола народився бл. 1491 р. у знатній баскській родині. Виховувався при дворі вельможі в замку Аравелло в Кастилії. Після важкого поранення, отриманого під час облоги в 1521 р. французями Памплони, прикутий до ліжка в родовому замку, Лойола почав читати релігійні книги, які змінили його світогляд: служіння має бути не королю, а Христу. Навчаючись у Сорбонні, Лойола з шістьма товаришами (серед яких був і Франциск Ксаверій) у 1534 р. заснували Товариство Ісуса та запряглися служити Богу. В 1540 р. статут нового чернечого ордену затвердив Папа Римський. Орден єзуїтів реформував Західну Церкву й визначив її розвиток²⁰.

Римо-католицька церква вважає св. Франциска Ксаверія найуспішнішим місіонером у історії християнства, який поступається лише апостолу Павлу: він поширював християнство у Південній та Східній Азії, розробив основи місіонерських методів і вказав напрям діяльності католицьким місіонерам²¹.

Медальйон (рис. 10) до 400-річчя смерті монаха-бернардинця св. Яна з Дуклі (1414–1484) викарбували в 1884 р. На аверсі зображено вбраного в чернечий габіт св. Яна з чотками-розарієм на поясі. Він стоїть на колінах перед вівтарем. Над святим у хмарах – Діва Марія з маленьким Ісусом і янголами. На реверсі по колу та посередині – напис польською мовою “Pamiętka czterechsetnej rocznicy śmierci. 1484–1884 / Błogosławionego Jana z Dukli / Patrona Królestwa Polskiego i Obrońcy miasta Lwowa” (“Пам’ятка 400-річчя смерті благословенного Йоана з Дуклі, покровителя Королівства Польського та захисника міста Львова”).

Відмінний від інших медальйонів (схожий на форму для карбування таких підвісок) екземпляр (рис. 11) із зображенням міланського архієпископа св. Карла Борромео (1538–1584) в 1849 р. викарбували у Польщі на великій металевій пластині під час епідемії холери. Святого зображено у священницьких шатах, він стоїть на колінах перед вівтарем, на який поклав ліву руку, а праву у благанні простягнув до неба. Вдаліні дві особи несуть хворого на ношах, угорі – янгол. По колу – напис польською “Przepuś Panie przepuś ludowi Twemu. Joel. 2. 17. Naślądujmy S. Karola Borome” (“Пожалій, Господи, пожалій народ Твій / Йоїл 2:17²² / Наслідуймо святого Карла Борромео”). Нижче – літери “I. B. W”. На реверсі – хрест, на обох балках якого розміщено латинські літери. По колу – напис польською мовою “Krzyżu Chrystusów – Zbaw Mnie” (“Хрест Христа,

16 Святой Викентий (Винсент) де Поль, священник / [Электронный ресурс]: Сибирская католическая газета. – Режим доступа: <https://sib-catholic.ru/27-sentyabrya-svyatoy-vikentiy-vinsent-de-pol-svyashennik-pamyat> (дата обращения: 26.12.2019). – Название с экрана.

17 Ракоци В. Свята Катерина Лабуре і чудотворний медальйон. – Київ: Вістка, 2017. – 226 с.

18 Гупало В. Релігійні медальйони із поховань у колишньому бернардинському костелі в Дубні на Волині // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині / НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів: [б. в.], 2014. – Вип. 18. – С. 291–321 / [Електронний ресурс]: Читиво. Електронна бібліотека. – Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Hupalo_Vira/Relihiini_medaliony_iz_pokhovan_u_kolyshnomu_bernardynskomu_kosteli_v_Dubni_na_Volyni.pdf (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

19 Там само.

20 31 июля. Святой Игнатий Лойола, священник. Память / [Электронный ресурс]: Сибирская католическая газета. – Режим доступа: <https://sib-catholic.ru/31-iyulya-svyatoy-ignatij-loyola-svyashennik-pamyat> (дата обращения: 26.12.2019). – Название с экрана; Кихле Ш. Игнатий Лойола. Учитель духовности. – Москва: Истина и Жизнь, 2004. – С. 28.

21 Шалобудов В. М. Кому міг належати католицький медальйон з Новобогородицької фортеці? // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки. – 2016. – Вип. 12. – С. 4–8 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ikp.nmu.org.ua/pdf/2016/4.PDF> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана; Кихле Ш. Указ. соч. – С. 28.

22 Це – слова із 17-го вірша другої глави книги пророка Йоїла; див.: Книга пророка Йоїла // Святе Письмо Старого та Нового Завіту / Повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, араміїськими та грецькими текстами. – Ukrainian Bible 63 DC. United Bible Societies, 1991. – 60 М. – С. 1033.

врятуй мене”)²³.

Св. Карл Борромео народився в аристократичній італійській родині, закінчив університет у Падуї, отримавши ступінь доктора права. В 1560 р. його дядько – папа Пій IV (Д. А. де Медічі), запросив племінника до Риму, де зробив Карла кардиналом, папським легатом та надав йому широкі повноваження. Їх К. Борромео використав для проведення реформ у церкві, зокрема боротьби з аморальністю вищого духовництва та неосвіченістю нижчого. Відмовившись від розкоші, К. Борромео продав своє майно та заснував пенсію для бідних. Коли в 1575 р. в Мілані спалахнула епідемія чуми, він служив у місті меси, сповідував хворих, відспівував померлих. Згодом через епідемію в місті почався голод, тож К. Борромео продав маєток поблизу Неаполя, щоб купувати харчі для голодуючих. У 1610 р. архієпископа канонізували²⁴.

Інший медальйон поганої збереженості (рис. 12) із зображенням євхаристійної чаші (келиха²⁵) та гостії є пам'яткою ювілей священницьких свячень. По колу – напівітертий напис латиною “Tubilaeum sacerdotale <...>” (“Ювілей священства <...>”) та дата “1846”. Схожий медальйон із тою самою датою представлено в каталозі нумізматичного аукціону № 74 “Münz Zentrum Auction”²⁶.

Патена, на якій лежить гостія (євхаристійний хліб) і келих із вином, є важливими літургійними предметами, що використовуються під час християнського Таїнства Євхаристії. В текстах Нового Завіту келих згадується в описі Господньої вечері²⁷. Також келих і гостія є символами священства, які під час священницьких свячень єпископ вручає новому пресвітеру на знак того, що той може звершувати Євхаристію.

Ще один медальйон (рис. 13), який через поганий стан важко ідентифікувати, можливо, походить із Риму. У верхній частині його аверсу зображено апостолів Петра і Павла, над ними – латинські літери “SS PE E PA AP” (“Святі апостоли Петро і Павло”). Нижче – малюнок та літери, які важко розібрати. На реверсі зображено сцену хрещення: священник перед Розп'яттям тримає дитину над купіллю, з неба злітає голуб – Святий Дух. По краю медальйона – стертий латинський напис готичним шрифтом.

Інший медальйон (рис. 14), хоча й не можна зараховувати до католицьких, проте не можна оминати увагою. Його присвячено мученику англійської протестантської церкви Едмунду Беррі Годфрі (1621–1678), якого вбили за часів правління Карла II Стюарта (1630–1685). На реверсі медальйона зображено у профіль погруддя Е. Годфрі, на ший якого дві руки вбивці затягують шарф. По колу – напис латиною “Moriendo restituit rem E. Godfrey” (“Смерть Е. Годфрі”). На реверсі зображено сцену вбивства Е. Годфрі, якого біля ніг Папи Римського (алегорія католицької церкви) вбивця душить мотузкою. По колу медальйона – напис “Tantum religio potuit” (“Якою є сила релігії”), який є цитатою із трактату давньоримського поета Лукреція “Про природу речей”.

Датовані 1678 роком медальйони з тим самим зображенням на аверсі представлені на сайтах одного з лондонських аукціонів²⁸ та Британського музею²⁹. Тож можна припустити, що медальйон із зібрання НМІУ викарбувано в рік загибелі Е. Годфрі.

Серед пам'ятних відзнак празької колекції НМІУ є нагрудний знак (рис. 15), створений із нагоди Євхаристійного конгресу (зібрання кліриків і мирян римо-католицької церкви для обговорення аспектів євхаристійного служіння³⁰) 1928 р. у Львові. Він має вигляд п'ятикутного значка із зображенням монстрації у формі сонця, увінчаного короною із хрестом³¹. Монстрація стоїть на постаменті з написом польською мовою “Pamiętka kongresu eucharysty” (“Пам'ятка Євхаристичного конгресу”), ліворуч та праворуч від неї – написи “1928 Lwow” (“1928 Львів”).

У зібранні НМІУ представлений і п'ятикутний нагрудний знак (рис. 16) Міжнародного академічного місійного конгресу 1927 р. у Познані, що відбувся під протекторатом примаса Польщі, кардинала Августа Хлонда (1881–1948). На значку посередині зображено хрест із земною кулею в центрі. Обабіч хреста зазначено дати “22.IX.–2.X.1927”. Унизу значка – напис польською мовою “Międzyn. Akad. Kongres Misyjny w Poznaniu” (“Міжнародний академічний місійний конгрес у Познані”).

Інший нагрудний знак (рис. 17) створили з нагоди 1-го Міжнародного конгресу Христа Царя, який відбувся у Познані

23 Rewoliński T. Powiedział pracę. – S. 48.

24 4 ноября. Святой Карл Борромео, епископ. Память / [Электронный ресурс]: Сибирская католическая газета. – Режим доступа: <https://sib-catholic.ru/4-noyabrya-svyatoy-karl-borroмео-episkop-pamyat/> (дата обращения: 26.12.2019). – Название с экрана.

25 Слово “келих” походить від грецького “kulis” і латинського “calix” – чаша, посудина для пиття.

26 Munz Zentrum – Münzzentrum Rheinland. Auction 75. – April. – Köln, 1993. – 170 s.

27 Symbole liturgiczne / Kielich / [Electronic resource]: PSPO. Centrum Duchowości Benedyktynskiej. – Access mode: <http://ps-po.pl/2011/10/19/symbole-liturgiczne-kielich> (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

28 Pope Sir Edmundbury: Medals / [Electronic resource]: London Coins LTD. – Access mode: http://www.londoncoins.co.uk/?page=Pastresults&searchterm=Pope+Sir+Edmundbury&category=4&searchtype=1&fbclid=IwAR0UFAeFwWSScIW43jsS605I9e5IDFn6UQ4XSHmO_2i7yPDWBSVjQ0M99Qc (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

29 Medal / Collection online / The British Museum / [Electronic resource]: The British Museum. – Access mode: https://www.britishmuseum.org/research/collection_online/collection_object_details.aspx?objectId=951821&partId=1 (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

30 1-й Міжнародний Євхаристійний конгрес відбувся 1881 р. в м. Ліллі (Франція). З 1893 р. у їх проведенні бере участь духовенство Східних католицьких церков. У незалежній Україні перший Євхаристійний конгрес відбувся 2012 р. в Києві та Львові; див.: Евхаристические конгрессы / [Электронный ресурс]: Культура веры. Путеводитель сомневающимся. Авторский проект Александра Колодина. – Режим доступа: <http://religiocivilis.ru/hristianstvo/christ-e/8853-evharisticheskie-kongressy.html> (дата обращения: 26.12.2019). – Название с экрана; Відбудеться I Євхаристійний Конгрес Римсько-Католицької Церкви в Україні / [Електронний ресурс]: Релігія в Україні. Міркуй разом з нами. – Режим доступу: https://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/16369-vidbudetsya-i-evharistijnij-kongres-rimsko-katolickoyi-cerkvi-v-ukrayini.html (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

31 Монстрація (з лат. “monstrare” – показувати) – дароносиця, призначена для позалітургійного вшанування освячених під час Євхаристії Святих Дарів: євхаристійного хліба – гостії.

25–29 червня 1937 р.³² і в якому взяли участь делегати з багатьох країн³³. Угорі п'ятикутного значка зображено земну кулю та сяючий латинський хрест. У рамці – напис польською мовою “Międzynarodowy Kongres Chrystusa Króla / Poznan / 1937” (“Міжнародний конгрес Христа Царя / Познань / 1937”).

У музейному зібранні є нагрудний знак (рис. 18), виготовлений із нагоди святкування в 1929 р. 50-літнього ювілею священницьких свячень Папи Римського Пія XI (А. Ратті, 1857–1939), який у 1879 р. став священником, а у 1922 р. – Папою Римським³⁴. За його понтифікату у 1929 р. з'явилася держава Ватикан, герб якої зображено на означеному знакові. Це схрещені у формі хреста св. Андрія два ключі, які, за переказами, Ісус Христос дав апостолу Петру і які символізують владу намісника Христа в Царстві Небесному та на землі³⁵. Над ними – папська тіара із трьома коронами, які уособлюють Церкву, що воює (у світі), терпить (у чистилищі) та тріумфує (у Царстві Небесному). Під тіарою у прямокутній рамці на земній кулі стоїть євхаристична чаша з гостією, яку підтримують два янголи. Нижче – напис “PII XI / PONT MAX / A MDCCCCXXIX” (“Пій XI / Великий Понтифік / 1929”). По колу міститься напис латиною “Iubilaeum sacerdotale” (“Ювілей священства”). На реверсі – напис італійською (“F. M. Lorioli & Castelli Milano³⁶ 121 / Via Bronzetti 25 Milano”).

Цінними й рідкісними є дві плакети (рис. 19, 20), випущені з нагоди приїзду до Відня в кінці серпня 1917 р. звільненого з російського полону митрополита Андрея Шептицького (1865–1944) – видатного церковного, культурного і громадського діяча, одного із духовних лідерів українського народу. Під час російської окупації Галичини 18 вересня 1914 р. А. Шептицького заарештували й вивезли до Росії. Звільнили його у березні 1917 р., 10 серпня того самого року митрополит повернувся до Львова. З нагоди його приїзду завдяки зусиллям української інтелігенції Відня і Львова були випущені пам'ятні плакети, автором яких став видатний український різьбяр по дереву і слонової кістці П. Терещук (1876–1963)³⁷. Плакети прямокутні, із рельєфним погруддям митрополита та написом українською мовою “Андреєві Шептицькому / Україна”. На звороті одного із медальйонів вигравіювано ініціали “В. М.”.

Серед медальйонів перебуває і пам'ятний знак молитовного братства (рис. 21), яке діяло у Львові при костьолі Матері Божої Сніжної. На чільному боці знака зображено ікону Матері Божої Сніжної. Вгорі – дати “19.IX.1926 – 5.VI.1932”, внизу – напис польською мовою “Pol. stow. bractwa / przy Koscieli N. P. M. Snieznej / Dobrej Smierci” (“Польська асоціація Доброї Смерті при костьолі Непорочної Диви Марії Сніжної”). Завданням таких церковних братств була підготовка до гідної християнської смерті. Члени братства молилися про витривалість у святій благодаті для католиків, про навернення для грішників і про добру смерть для всіх³⁸.

Варто відзначити окрему групу виготовлених у 1914–1938 рр. релігійно-патріотичних польських нагрудних знаків, зокрема із зображенням ікони Ченстоховської Богородиці³⁹.

Одним із них є випущена бл. 1928 р. відзнака Асоціації католицьких жінок (рис. 22), в дизайні якої використано монограму імені Христа – “XP”⁴⁰. На відзнаці – латинський напис “Pro Christo et Patria” (“Для Христа та Батьківщини”). На звороті відзнаки міститься металева пластина із фрагментом напису, що вказує на виготовлення у львівській майстерні Є. М. Унгера, який маркував вироби підписом “E. M. UNGER. LWOW”.

На аверсі іншого медальйона (рис. 23) зображено геральдичного орла (герб Польщі) та щит із літерою “L”. По колу – напис “Boze zbaw Polske. 1914–1916” (“Боже, врятуй Польщу. 1914–1916”). На реверсі – образ Ченстоховської Мадонни, по колу – напис польською мовою “Krolowo Korony Polskiej, módl się za nami” (“Царице Корони Польської, молись за нас”).

Інший знак (рис. 24) має форму латинської літери “S”, перехрещеної зі снопом колосся, на них накладається вписане в коло зображення Ченстоховської Божої Матері. На літері “S” містяться написи польською мовою “Szanuj / Służ / Święć / Siej” (“Поважай / Служи / Освячай / Сій”) та літера “L” унизу.

На нагрудному знакові у вигляді прямокутної плакети (рис. 25) розміром 27×45 мм ліворуч у медальйоні зображено

32 Бойко-Гагарін А. С. Релігійні мотиви польських патріотичних відзнак 1914–1939 рр. // Церква – Наука – Суспільство: питання взаємодії. Матеріали П'ятнадцятої міжнародної наукової конференції, присвяченої 250-річчю від дня народження митрополита Євгенія (Болховітінова) (Київ, 29 травня – 3 червня 2017 р.) / Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник. – Київ, 2017. – С. 181–183.

33 Bruchwald A. Pierwszy Międzynarodowy Kongres Chrystusa-Króla odbył się w Polsce / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: <https://prawo.pl/294-pierwszy-midzynarodowy-kongres-chrystusa-krola-odby-si-w-polsce> (data odwołania: 26.12.2019). – Tytuł ekranu.

34 Kertzer D. I. The Pope and Mussolini: The Secret History of Pius XI and the Rise of Fascism in Europe / [Electronic resource]: Goodreads. – Access mode: <https://www.goodreads.com/book/show/40603816-the-pope-and-mussolini> (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

35 Holy see press office / His Holiness Francis, His Holiness Benedictus XVI, His Holiness John Paul II / Coat of Arms / Holy see. Coat of Arms / State of Vatican City Flag, Coat of Arms and Seal / [Electronic resource]: Vatican Internet Sites. – Access mode: http://www.vatican.va/news_services/press/documentazione/documents/sp_ss_scv/insigne/sp_ss_scv_stemma-bandiera-sigillo_en.html (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

36 Ф. та М. Лоріолі – скульптори, чия фабрика із виготовлення медалей із 1919 р. діяла в Мілані; див.: F. M. Lorioli & Castelli (Biographical details) / [Electronic resource]: The British Museum. – Access mode: https://research.britishmuseum.org/research/search_the_collection_database/term_details.aspx?bioId=53050 (last access: 16.02.2020). – Title from the screen.

37 Пахолко С., Дмитрів М. Історія, закарбована в металі. Українська фалеристична спадщина (XIX – перша половина XX ст.). – Львів: Край, 2011. – С. 43–48.

38 Stowarzyszenie Matki Bożej, Patronki Dobrej Śmierci / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: http://mtrojnar.rzeszow.opoka.org.pl/litania_zamarych/stowarz.htm (data odwołania: 26.12.2019). – Tytuł ekranu.

39 Бойко-Гагарін А. С. Вказ. праця. – С. 181–183.

40 Луковникова Е. Древнехристианская изобразительная символика / [Электронный ресурс]: Православие. – Режим доступа: <http://www.pravoslavie.ru/archiv/simvolika/simvol.htm> (дата обращения: 26.12.2019). – Название с экрана.

Ченстоховську Богородицю. Над образом – рельєфне листя каштана. Праворуч у рамці (із сигнатурою “W. Wiśniewski⁴¹”) зображено похоронну процесію (?), над якою – напис “1917 / Królowo Korony Polskiej / dodaj nam siłę!” 1917 (“Царице Польської Корони, додай нам сили”)⁴².

Образ Ченстоховської Мадонни є і на двох нагрудних знаках (рис. 26, 27), що мають вигляд польського герба – коронованого орла з аббревіатурою “P. N. K” та картуша із заквітчаною іконою Богородиці.

Отже, ми розглянули та проаналізували католицькі релігійні медальйони із зібрання Національного музею історії України, що походять із Музею визвольної боротьби України у Празі та присвячені широкому колу святих та біблійних сюжетів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Библия. Книги Священного Писания Ветхого и Нового Завета в русском переводе с приложениями. – Брюссель: Жизнь с Богом, 1973. – 2392 с.
2. Бойко-Гагарін А. С. Релігійні мотиви польських патріотичних відзнак 1914–1939 рр. // Церква – Наука – Суспільство: питання взаємодії. Матеріали П'ятнадцятої міжнародної наукової конференції, присвяченої 250-річчю від дня народження митрополита Євгенія (Болховітінова) (Київ, 29 травня – 3 червня 2017 р.) / Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник. – Київ, 2017. – С. 181–183.
3. Відбудеться І Євхаристійний Конгрес Римсько-Католицької Церкви в Україні / [Електронний ресурс]: Релігія в Україні. Міркуй разом з нами. – Режим доступу: https://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/16369-vidbudetsya-i-uevcharistijnij-kongres-rimsko-katolickoyi-cerkvi-v-ukrayini.html (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.
4. Голій Р. Цивільні фалеристичні пам'ятки 1914–1918 рр. (із фонду Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника) // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. – Львів, 2018. – Вип. 10. – С. 609–629 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Z/Z2018/JRN/PDF/31.pdf> (дата звернення: 15.02.2020). – Назва з екрана.
5. Гупало В. Релігійні медальйони із поховань у колишньому бернардинському костелі в Дубні на Волині // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині / НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів: [б. в.], 2014. – Вип. 18. – С. 291–321 / [Електронний ресурс]: Читиво. Електронна бібліотека. – Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Hupalo_Vira/Relihiini_medaliony_iz_pokhovan_u_kolyshnomu_bernardynskomu_kosteli_v_Dubni_na_Volyni.pdf (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.
6. Діяння Апостолів // Святе Письмо Старого та Нового Завіту / Повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, араміїськими та грецькими текстами. – Ukrainian Bible 63 DC. United Bible Societies, 1991 – 60 М.
7. Евхаристические конгрессы / [Электронный ресурс]: Культура веры. Путеводитель сомневающимся. Авторский проект Александра Колодина. – Режим доступа: <http://religiocivilis.ru/hristianstvo/christ-e/8853-evharisticheskie-kongressy.html> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.
8. Кихле Ш. Игнатий Лойола. Учитель духовности. – Москва: Истина и Жизнь, 2004. – 208 с.
9. Луковникова Е. Древнехристианская изобразительная символика / [Электронный ресурс]: Православие. – Режим доступа: <http://www.pravoslavie.ru/archiv/simvolika/simvol.htm> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.
10. Книга пророка Йоїла // Святе Письмо Старого та Нового Завіту / Повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, араміїськими та грецькими текстами. – Ukrainian Bible 63 DC. United Bible Societies, 1991 – 60 М.
11. Короновані ікони Львова / [Електронний ресурс]: Львівський музей історії релігії. – Режим доступу: <http://www.museum.lviv.ua/publikatsii/85-koronovani-ikony-lvova> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.
12. Масюк Я. Діва Марія Ченстоховська / [Електронний ресурс]: Львівська Архідієцезія Римсько-Католицької Церкви в Україні. – Режим доступу: http://www.rkc.lviv.ua/news_view-Diva_Mariya_CHenstoxovska-ua (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.
13. Медальйон св. Бенедикта / [Електронний ресурс]: Монастир сестер Бенедиктинок в Житомирі. – Режим доступу: <http://www.benedytkynki.zt.ua/?m=medal> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.
14. Пахолко С., Дмитрів М. Історія, закарбована в металі. Українська фалеристична спадщина (XIX – перша половина XX ст.). – Львів: Край, 2011. – 176 с.
15. 5 порад для подружжя від блаженного Карла Австрійського і його дружини Зіти / [Електронний ресурс]: Католицький оглядач. – Режим доступу: <http://catholicnews.org.ua/5-porad-dlya-podruzhzhya-vid-blazhennogo-karla-avstriyskogo-i-yogo>

41 Вишневецький В. С. (Wiśniewski Wincenty Stefan, 1883–1945) – польський гравер, в 1910–1939 рр. мав майстерню у Варшаві (ul. Trębacka, 7), де в роки Першої світової війни виготовив чимало плакеток, жетонів та медалей на патріотичну тематику; див.: Kotecki A. Medale upamiętniające martyrologię Polaków w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej // Niepodległość i Pamięć. – 2015. – Т. 22. – № 2 (50). – С. 314–315 / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: [http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Niepodleglosc_i_Pamiec/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_\(50\)/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_\(50\)-s313-318/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_\(50\)-s313-318.pdf](http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Niepodleglosc_i_Pamiec/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_(50)/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_(50)-s313-318/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_(50)-s313-318.pdf) (дата одwołання: 16.02.2020). – Титул екрану.

42 Boiko-Haharin A. Engraving workshop by Wincenty Stefan Wisniewski and Gracjan Windyga in Warsaw: the beginning of activity and patriotic badges (Abstract) // Numismatica Centroeuropaea III (Bystrzyca Kłodzka, 17–20.09.2018) / The programme and abstracts of papers of the international numismatic conference. – Wrocław, 2018. – S. 12–15; Голій Р. Цивільні фалеристичні пам'ятки 1914–1918 рр. (із фонду Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника) // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. – Львів, 2018. – Вип. 10. – С. 609–629 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Z/Z2018/JRN/PDF/31.pdf> (дата звернення: 15.02.2020). – Назва з екрана.

druzhini-ziti (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

16. *Ракоци В.* Свята Катерина Лабура і чудотворний медальйон. – Київ: Вістка, 2017. – 226 с.

17. Санктуарій вмираючого Господа Ісуса Христа з Миліятина / [Електронний ресурс]: Львівська Архідієцезія Римської Католицької Церкви в Україні. – Режим доступу: http://www.rkc.lviv.ua/category_2.php?cat_1=10&cat_2=44&lang=1 (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

18. 7 фактів про медальйон святого Бенедикта / [Електронний ресурс]: Credo. – Режим доступу: <https://credo.pro/2018/07/143093> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

19. Святий Бенедикт – покровитель Європи / [Електронний ресурс]: Теологічний інститут ім. Св. Йосипа Більчевського. Львівська Архідієцезія латинського обряду. – Режим доступу: <http://itlviv.org.ua/368-sviaty-benedykt-pokrovitel-yevropy-sromup-11-lurnia.html> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

20. Святой Викентий (Винсент) де Поль, священник / [Электронный ресурс]: Сибирская католическая газета. – Режим доступа: <https://sib-catholic.ru/27-sentyabrya-svyatoy-vikentiy-vinsent-de-pol-svyashhennik-pamyat> (дата обращения: 26.12.2019). – Название с экрана.

21. *Сукари А.* Портреты святых / [Электронный ресурс]: TrueChristianity.info. – Режим доступа: https://www.truechristianity.info/library/portrety_svyatykh/portrety_svyatykh.php (дата обращения: 26.12.2019). – Название с экрана.

22. 31 июля. Святой Игнатий Лойола, священник. Память / [Электронный ресурс]: Сибирская католическая газета. – Режим доступа: <https://sib-catholic.ru/31-iyulya-svyatoy-ignatij-loyola-svyashhennik-pamyat> (дата обращения: 26.12.2019). – Название с экрана.

23. 4 ноября. Святой Карл Борромео, епископ. Память / [Электронный ресурс]: Сибирская католическая газета. – Режим доступа: <https://sib-catholic.ru/4-noyabrya-svyatoy-karl-borromeo-episkop-pamyat> (дата обращения: 26.12.2019). – Название с экрана.

24. *Шалобудов В. М.* Кому міг належати католицький медальйон з Новобородицької фортеці? // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки. – 2016. – Вип. 12. – С. 4–8 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ikr.nmu.org.ua/pdf/2016/4.PDF> (дата звернення: 26.12.2019). – Назва з екрана.

25. *Bruchwald A.* Pierwszy Międzynarodowy Kongres Chrystusa-Króla odbył się w Polsce / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: <https://prawy.pl/294-pierwszy-midzynarodowy-kongres-chrystusa-krola-odby-si-w-polsce> (data odwołania: 26.12.2019). – Tytuł ekranu.

26. *Boiko-Haharin A.* Engraving workshop by Wincenty Stefan Wisniewski and Gracjan Windyga in Warsaw: the beginning of activity and patriotic badges (Abstract) // Numismatica Centroeuropea III (Bystrzyca Kłodzka, 17–20.09.2018) / The programme and abstracts of papers of the international numismatic conference. – Wrocław, 2018. – S. 12–15.

27. Complesso delle Tre Fontane / [Risorsa elettronica]: Tre Fontane. – Modalità di accesso: <http://www.abbaziatrefontane.it/complesso-delle-tre-fontane/#sanpaolo> (data di appello: 26.12.2019). – Titolo dello schermo.

28. Die Habsburger und der “Mythos Mariazell” / [Elektronische Ressource]: Katholische Nachrichten. – Zugriffsmodus: <http://www.kath.net/news/32223> (Datum Berufung: 26.12.2019). – Name vom Bildschirm.

29. Die Legende berichtet folgende Gründungsgeschichte / [Elektronische Ressource]: Basilika Mariazell. – Zugriffsmodus: <https://www.basilikamariazell.at/site/de/basilikahorte/gruendungsgeschichte> (Datum Berufung: 26.12.2019). – Name vom Bildschirm.

30. F. M. Lorioli & Castelli (Biographical details) / [Electronic resource]: The British Museum. – Access mode: https://research.britishmuseum.org/research/search_the_collection_database/term_details.aspx?bioId=53050 (last access: 16.02.2020). – Title from the screen.

31. Holy see press office / His Holiness Francis, His Holiness Benedictus XVI, His Holiness John Paul II / Coat of Arms. Holy see. Coat of Arms / State of Vatican City Flag, Coat of Arms and Seal / [Electronic resource]: Vatican Internet Sites. – Access mode: http://www.vatican.va/news_services/press/documentazione/documents/sp_ss_scv/insigne/sp_ss_scv_stemma-bandiera-sigillo_en.html (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

32. *Kertzer D. I.* The Pope and Mussolini: The Secret History of Pius XI and the Rise of Fascism in Europe / [The electronic resource]. Goodreads. – Access mode: <https://www.goodreads.com/book/show/40603816-the-pope-and-mussolini> (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

33. *Kotecki A.* Medale upamiętniające martyrologię Polaków w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej // Niepodległość i Pamięć. – 2015. – T. 22. – № 2 (50). – S. 31–318 / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: [http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Niepodleglosc_i_Pamiec/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_\(50\)/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_\(50\)-s313-318/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_\(50\)-s313-318.pdf](http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Niepodleglosc_i_Pamiec/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_(50)/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_(50)-s313-318/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_(50)-s313-318.pdf) (data odwołania: 16.02.2020). – Tytuł ekranu.

34. Medal / Collection online / The British Museum / [Electronic resource]: The British Museum. – Access mode: https://www.britishmuseum.org/research/collection_online/collection_object_details.aspx?objectId=951821&partId=1 (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

35. Munz Zentrum – Münzzentrum Rheinland. Auction 75. – April. – Köln, 1993. – 170 s.

36. Pope Sir Edmundbury: Medals / [Electronic resource]: London Coins LTD. – Access mode: http://www.londoncoins.co.uk/?page=Pastresults&searchterm=Pope+Sir+Edmundbury&category=4&searchtype=1&fbclid=IwAR0UFAeFwWSScIW43jsS605I9e5IDFn6UQ4XSHmO_2i7yPDWBSvjQ0M99Qc (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

37. *Rewoliński T.* Katalog medali religijnych odnoszących się do Kościoła katolickiego we wszystkich krajach dawniej Polski zbioru dr. md. T. Rewolińskiego. – Kraków, 1887. – S. 16–17 / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: <http://www.kpbc.ukw.edu.pl/dlibra/plain-content?id=81555> (data odwołania: 26.12.2019). – Tytuł ekranu.

38. Stowarzyszenie Matki Bożej, Patronki Dobrej Śmierci / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: <http://mtrojnar.rzeszow>

opoka.org.pl/litania_zamarych/stowarz.htm (data odwołania: 26.12.2019). – Tytuł ekranu.

39. Symbole liturgiczne / Kielich / [Electronic resource]: PSPO. Centrum Duchowości Benedyktynskiej. – Access mode: <http://ps-po.pl/2011/10/19/symbole-liturgiczne-kielich> (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

REFERENCES

1. Bibliya. Knigi Svyaschennogo Pisaniya Vetkhogo i Novogo Zaveta v russkom perevode s prilozheniyami. – Bryussel: Zhyzn s Bogom, 1973. – 2392 s.
2. *Boiko-Haharin A. S.* Relihiini motyvy polskykh patriotychnykh vidznak 1914–1939 rr. // Tserkva – Nauka – Suspilstvo: pytannia vzaïmodii, prysviachenoi 250-richchiu vid dnia narodzhennia mytropolyta Yevheniia (Bolkhovitinova) (Kyiv, 29 travnia – 3 chervnia 2017 r.) / Natsionalnyi Kyievo-Pecherskyi istoryko-kulturnyi zapovidnyk. – Kyiv, 2017. – S. 181–183.
3. Vidbudetsia I Yevkharystiinyi Konhres Rymsko-Katolytskoi Tserkvy v Ukraini / [Elektronnyi resurs]: Relihiia v Ukraini. Mirkui razom z namy. – Rezhym dostupu: https://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/16369-vidbudetsia-i-yevkharistijnij-kongres-rymsko-katolickoyi-cerkvi-v-ukrayini.html (data zvernennia: 26.12.2019). – Nazva z ekrana.
4. *Holii R.* Tsyvilni falerystychni pamiatky 1914–1918 rr. (iz fondu Instytutu doslidzhen biblioteknykh mystetskykh resursiv Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka) // Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka. – Lviv, 2018. – Vyp. 10. – S. 609–629 / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Z/Z2018/JRN/PDF/31.pdf> (data zvernennia: 15.02.2020). – Nazva z ekrana.
5. *Hupalo V.* Relihiini medaliony iz pokhovan u kolyshnomu bernardynskom kosteli v Dubni na Volyni // Materialy i doslidzhennia z arkeolohii Prykarpattia i Volyni / NAN Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha. – Lviv: [b. v.], 2014. – Vyp. 18. – S. 291–321 / [Elektronnyi resurs]: Chytyvo. Elektronna biblioteka. – Rezhym dostupu: http://shron1.chytyvo.org.ua/Hupalo_Vira/Relihiini_medaliony_iz_pokhovan_u_kolyshnomu_bernardynskom_kosteli_v_Dubni_na_Volyni.pdf (data zvernennia: 26.12.2019). – Nazva z ekrana.
6. Diiannia Apostoliv // Sviatye Pysmo Staroho ta Novoho Zavitu / Povnyi pereklad, zdiisnnyi za oryhnalnymy yevreiskymy, aramiiskymy ta hretskymy tekstamy. – Ukrainian Bible 63 DC. United Bible Societies, 1991 – 60 M.
7. Evkharisticheskie kongressy / [Elektronnyi resurs]: Kultura very. Putevoditel somnevayushchikhsya. Avtorskiy proekt Aleksandra Kolodina. – Rezhym dostupa: <http://religiocivilis.ru/hristianstvo/christ-e/8853-evkharisticheskie-kongressy.html> (data obrashcheniya: 26.12.2019). – Nazvanie s ekrana.
8. *Kykhle Sh.* Ignatyi Loyola. Uchitel dukhovnosti. – Moskva: Istina i Zhyzn, 2004. – 208 s.
9. *Lukovnikova E.* Drevnekhristsianskaya izobrazitel'naya simvolika / [Elektronnyi resurs]: Pravoslaviye. – Rezhym dostupa: <http://www.pravoslavie.ru/archiv/simvolika/simvol.htm> (data obrashcheniya: 26.12.2019). – Nazvanie s ekrana.
10. Knyha proroaka Yoila // Sviatye Pysmo Staroho ta Novoho Zavitu / Povnyi pereklad, zdiisnnyi za oryhnalnymy yevreiskymy, aramiiskymy ta hretskymy tekstamy. – Ukrainian Bible 63 DC. United Bible Societies, 1991 – 60 M.
11. Koronovani ikony Lvova / [Elektronnyi resurs]: Lvivskyi muzei istorii relihii. – Rezhym dostupu: <http://www.museum.lviv.ua/publikatsii/85-koronovani-ikony-lvova> (data zvernennia: 26.12.2019). – Nazva z ekrana.
12. *Masiuk Ya.* Diva Mariia Chenstokhovska / [Elektronnyi resurs]: Lvivska Arkhidiietseziia Rymsko-Katolytskoi Tserkvy v Ukraini. – Rezhym dostupu: http://www.rkc.lviv.ua/news_view-Diva_Mariya_CHenstoxovska-ua (data zvernennia: 26.12.2019). – Nazva z ekrana.
13. Medalion sv. Benedykta / [Elektronnyi resurs]: Monastyr sester Benedyktynok v Zhytomyri. – Rezhym dostupu: <http://www.benedyktynki.zt.ua/?m=medal> (data zvernennia: 26.12.2019). – Nazva z ekrana.
14. *Pakholk S., Dmytriv M.* Istorii, zakarbovana v metali. Ukrainka falerystychna spadshchyna (19 – persha polovyna 20 st.). – Lviv: Krai, 2011. – 176 s.
15. 5 porad dlia podruzhzhia vid blazhennoho Karla Avstriiskoho i yoho druzhyny Zity / [Elektronnyi resurs]: Katolytskyi ohliadach. – Rezhym dostupu: <http://catholicnews.org.ua/5-porad-dlya-podruzhzhya-vid-blazhennogo-karla-avstriyskogo-i-yogo-druzhini-ziti> (data zvernennia: 26.12.2019). – Nazva z ekrana.
16. *Rakotsy V.* Sviata Kateryna Labure i chudotvornyi medalion. – Kyiv: Vistka, 2017. – 226 s.
17. Sanktuarii vmyraiuchoho Hospoda Isusa Khrysta z Myliatyna / [Elektronnyi resurs]: Lvivska Arkhidiietseziia Rymsko-Katolytskoi Tserkvy v Ukraini. – Rezhym dostupu: http://www.rkc.lviv.ua/category_2.php?cat_1=10&cat_2=44&lang=1 (data zvernennia: 26.12.2019). – Nazva z ekrana.
18. 7 faktiv pro medalion sviatoho Benedykta / [Elektronnyi resurs]: Credo. – Rezhym dostupu: <https://credo.pro/2018/07/143093> (data zvernennia: 26.12.2019). – Nazva z ekrana.
19. Sviaty Benedykt – pokrovytel Yevropy / [Elektronnyi resurs]: Teolohichni instytut im. Sv. Yosypa Bilchevskoho. Lvivska Arkhidiietseziia latynskoho obriadu. – Rezhym dostupu: <http://itlviv.org.ua/368-sviaty-benedykt-pokrovytel-yevropy-spomyn-11-lypnia.html> (data zvernennia: 26.12.2019). – Nazva z ekrana.
20. Svyatoy Vikentiy (Vinsent) de Pol, svyashchennik / [Elektronnyi resurs]: Sibirskaya katolicheskaya gazeta. – Rezhym dostupa: <https://sib-catholic.ru/27-sentyabrya-svyatoy-vikentiy-vinsent-de-pol-svyashchennik-pamyat> (data obrashcheniya: 26.12.2019). – Nazvanie s ekrana.
21. *Sikari A.* Portrety svyatykh / [Elektronnyi resurs]: TrueChristianity.info. – Rezhym dostupa: https://www.truechristianity.info/library/portrety_svyatykh/portrety_svyatykh.php (data obrashcheniya: 26.12.2019). – Nazvanie s ekrana.
22. 31 iyulya. Svyatoy Ignatyi Loyola, svyashchennik. Pamyat / [Elektronnyi resurs]: Sibirskaya katolicheskaya gazeta. – Rezhym dostupa: <https://sib-catholic.ru/31-iyulya-svyatoy-ignatyi-loyola-svyashchennik-pamyat> (data obrashcheniya: 26.12.2019). – Nazvanie s ekrana.

23. 4 noyabrya. Svyatoj Karl Borromeo, yepiskop. Pamyat / [Elektronnyi resurs]: Sibirskaya katolicheskaya gazeta. – Rezhym dostupa: <https://sib-catholic.ru/4-noyabrya-svyatoy-karl-borromeo-episkop-pamyat> (data obrashcheniya: 26.12.2019). – Nazvanie s ekrana.

24. *Shalobudov V. M.* Komu mih nalezhaty katolytskyi medalion z Novobohorodytskoi fortetsi? // Istorii i kultura Prydniprovia. Nevidomi ta malovidomi storinky. – 2016. – Vyp. 12. – S. 4–8 / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://ikp.nmu.org.ua/pdf/2016/4.PDF> (data zvernennia: 26.12.2019). – Nazva z ekrana.

25. *Bruchwald A.* Pierwszy Międzynarodowy Kongres Chrystusa-Króla odbył się w Polsce / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: <https://prawo.pl/294-pierwszy-midzynarodowy-kongres-chrystusa-krola-odby-si-w-polsce> (data odwołania: 26.12.2019). – Tytuł ekranu.

26. *Boiko-Haharin A.* Engraving workshop by Wincenty Stefan Wisniewski and Gracjan Windyga in Warsaw: the beginning of activity and patriotic badges (Abstract) // Numismatica Centroeuropea III (Bystrzyca Kłodzka, 17–20.09.2018) / The programme and abstracts of papers of the international numismatic conference. – Wrocław, 2018. – S. 12–15.

27. Complesso delle Tre Fontane / [Risorsa elettronica]: Tre Fontane. – Modalità di accesso: <http://www.abbaziatrefontane.it/complesso-delle-tre-fontane/#sanpaolo> (data di appello: 26.12.2019). – Titolo dello schermo.

28. Die Habsburger und der “Mythos Mariazell” / [Elektronische Ressource]: Katholische Nachrichten. – Zugriffsmodus: <http://www.kath.net/news/32223> (Datum Berufung: 26.12.2019). – Name vom Bildschirm.

29. Die Legende berichtet folgende Gründungsgeschichte / [Elektronische Ressource]: Basilika Marizell. – Zugriffsmodus: <https://www.basilikamarizell.at/site/de/basilikahorte/gruendungsgeschichte> (Datum Berufung: 26.12.2019). – Name vom Bildschirm.

30. F. M. Lorioli & Castelli (Biographical details) / [Electronic resource]: The British Museum. – Access mode: https://research.britishmuseum.org/research/search_the_collection_database/term_details.aspx?bioId=53050 (last access: 16.02.2020). – Title from the screen.

31. Holy see press office / His Holiness Francis, His Holiness Benedictus XVI, His Holiness John Paul II / Coat of Arms. Holy see. Coat of Arms / State of Vatican City Flag, Coat of Arms and Seal / [Electronic resource]: Vatican Internet Sites. – Access mode: http://www.vatican.va/news_services/press/documentazione/documents/sp_ss_scv/insigne/sp_ss_scv_stemma-bandiera-sigillo_en.html (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

32. *Kertzer D. I.* The Pope and Mussolini: The Secret History of Pius XI and the Rise of Fascism in Europe / [The electronic resource]. Goodreads. – Access mode: <https://www.goodreads.com/book/show/40603816-the-pope-and-mussolini> (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

33. *Kotecki A.* Medale upamiętniające martyrologię Polaków w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej // Niepodległość i Pamięć. – 2015. – T. 22. – № 2 (50). – S. 31–318 / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: [http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Niepodleglosc_i_Pamiec/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_\(50\)/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_\(50\)-s313-318/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_\(50\)-s313-318.pdf](http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Niepodleglosc_i_Pamiec/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_(50)/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_(50)-s313-318/Niepodleglosc_i_Pamiec-r2015-t22-n2_(50)-s313-318.pdf) (data odwołania: 16.02.2020). – Tytuł ekranu.

34. Medal / Collection online / The British Museum / [Electronic resource]: The British Museum. – Access mode: https://www.britishmuseum.org/research/collection_online/collection_object_details.aspx?objectId=951821&partId=1 (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

35. Munz Zentrum – Münzzentrum Rheinland. Auction 75. – April. – Köln, 1993. – 170 s.

36. Pope Sir Edmundbury: Medals / [Electronic resource]: London Coins LTD. – Access mode: http://www.londoncoins.co.uk/?page=Pastresults&searchterm=Pope+Sir+Edmundbury&category=4&searchtype=1&fbclid=IwAR0UFAeFwWSSciW43jsS605I9e5IDFn6UQ4XSHmO_2i7yPDWBSvjQ0M99Qc (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

37. *Rewoliński T.* Katalog medali religijnych odnoszących się do Kościoła katolickiego we wszystkich krajach dawniej Polski zbioru dr. md. T. Rewolińskiego. – Kraków, 1887. – S. 16–17 / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: <http://www.kpbc.ukw.edu.pl/dlibra/plain-content?id=81555> (data odwołania: 26.12.2019). – Tytuł ekranu.

38. Stowarzyszenie Matki Bożej, Patronki Dobrej Śmierci / [Zasoby elektroniczne]. – Tryb dostępu: http://mtrojanar.rzeszow.opoka.org.pl/litania_za_zmarlych/stowarz.htm (data odwołania: 26.12.2019). – Tytuł ekranu.

39. Symbole liturgiczne / Kielich / [Electronic resource]: PSPO. Centrum Duchowości Benedyktynskiej. – Access mode: <http://ps-po.pl/2011/10/19/symbole-liturgiczne-kielich> (last access: 26.12.2019). – Title from the screen.

Перелік ілюстрацій:

Рис. 1а, 1б. Медальйон на честь 700-річчя заснування базиліки Різдва Діви Марії в м. Маріацелль (Австрія). 1857 р.

Рис. 2а, 2б. Медальйон із зображенням Ченстоховської Мадонни. 1882 р.

Рис. 3. Медальйон із зображенням Ченстоховської Мадонни і Чудотворного Образу вмираючого Господа Ісуса Христа з Милитина.

Рис. 4. Медальйон із зображенням Мадонни з немовлям.

Рис. 5а, 5б. Медальйон із зображенням страти апостола Павла.

Рис. 6а, 6б. Медальйон із зображенням св. Бенедикта Нурсійського.

Рис. 7. Медальйон на честь 1400-річчя з дня народження св. Бенедикта Нурсійського. 1880 р.

Рис. 8. Медальйон із зображенням св. Вікентія де Поля.

Рис. 9. Медальйон із зображенням святих Ігнатія Лойоли і Франциска Ксаверія.

Рис. 10а, 10б. Медальйон з нагоди 400-річчя смерті святого монаха-бернардинця Яна з Дуклі, покровителя м. Львова. 1884 р.

Рис. 11 а, 11б. Медальйон із зображенням св. Карла Борромео.

Рис. 12. Медальйон на честь священницьких свячень. 1846 р.

Рис. 13а, 13б. Медальйон із зображенням святих апостолів Петра і Павла.

Рис. 14а, 14б. Медальйон із зображенням Е. Годфрі. 1678 (?) р.

Рис. 15. Нагрудний знак Євхаристійного конгресу у Львові. 1928 р.

Рис. 16. Нагрудний знак Міжнародного академічного місійного конгресу у Познані. 1927 р.

Рис. 17. Нагрудний знак Міжнародного конгресу Христа Царя у Познані. 1937 р.

Рис. 18. Нагрудний знак святкування 50-літнього ювілею священницьких свячень Пія XI. 1929 р.

Рис. 19, 20. Плакети із зображенням митрополита Андрея Шептицького. 1917 р.

Рис. 21. Нагрудний знак Польської асоціації Доброї Смерті при костьолі Непорочної Діви Марії Сніжної у Львові. 1932 р.

Рис. 22. Відзнака Асоціації католицьких жінок. Бл. 1928 р.

Рис. 23–27. Польські релігійно-патріотичні нагрудні знаки із зображенням Ченстоховської Мадонни. 1914–1938 рр.

Рис. 1а, 16

Рис. 2а, 2б, 3

Рис. 4, 5а, 5б

Рис. 6а, 6б, 7

Рис. 8, 9

Рис. 10а, 10б, 11а, 11б

Рис. 12, 13а, 13б

Рис. 14а, 14б, 15

Рис. 16, 17

Рис. 18, 21

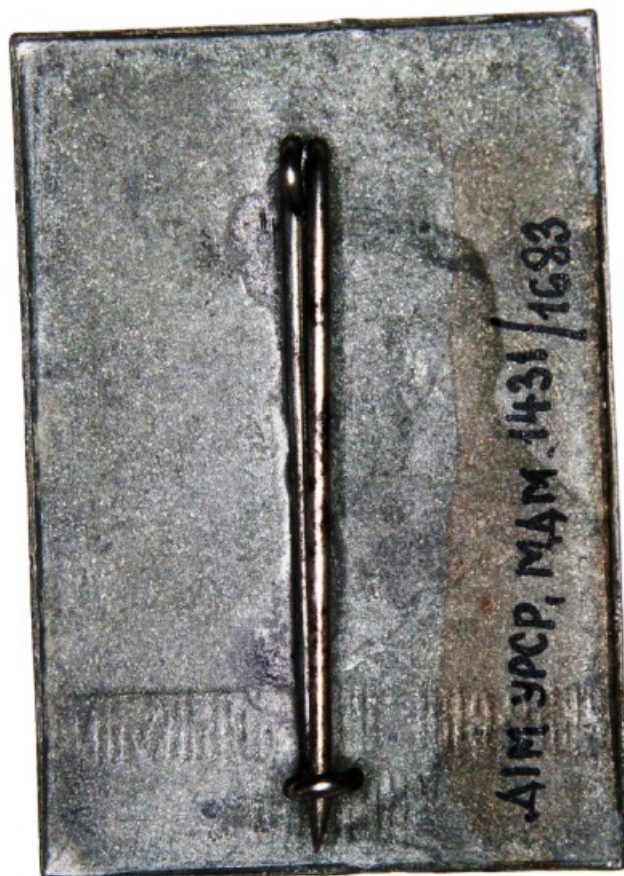
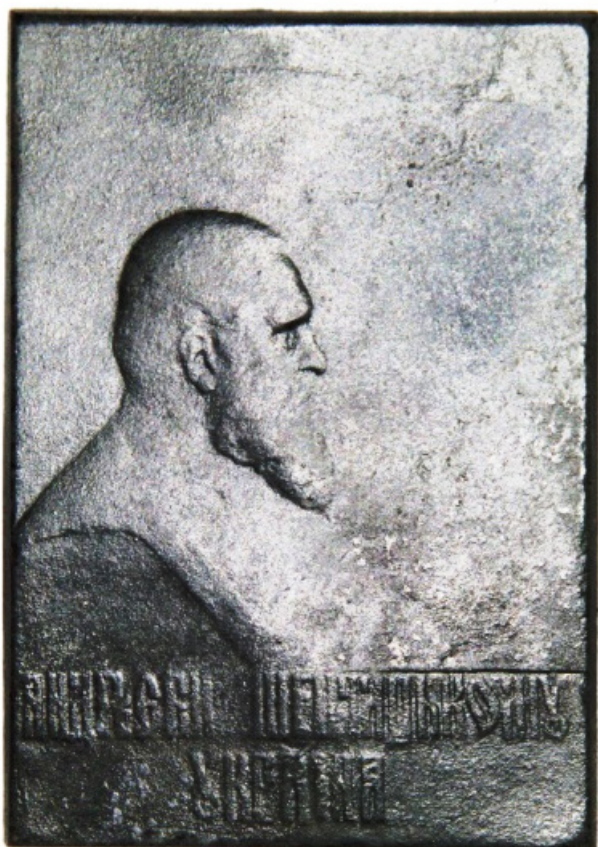
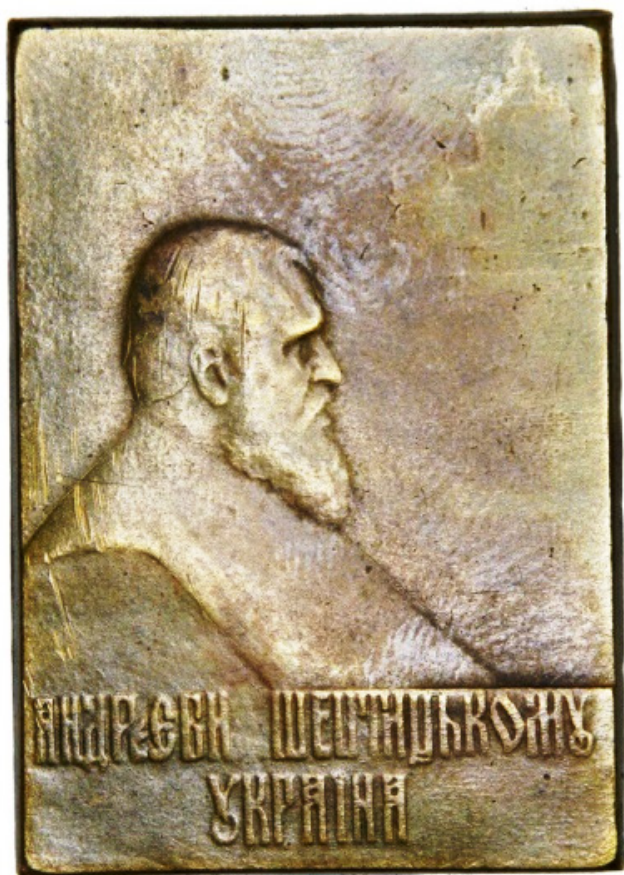

Рис. 19, 20

Рис. 22, 23

Рис. 24, 25

Рис. 26, 27